

pl. Vörösmartyt, Csokonait, Balassit is rajtuk keresztül tudta csak megközelíteni, úgy Szerb Antal, kinek első könyvményeiben már Ady is, úgy hisszük, jelentős helyet foglalt el, elsősorban a romantikus jellegű írókat érti meg, érzi át, különösen magával ragadó az a néhány oldal, melyet Vörösmartyról ír: irodalomtörténetírásunk legszebb lapjai közé tartozik. Jókairól természetesen megértőbben ír, mint előzői s a nemzeti klassziciz-mushoz is gyakran a romantikán keresztül közeledik; attitűdje tehát épp ellenkező, mint az előző iskoláé. Nagy íróink közül legkevésbé talán Petőfit érti meg, tulajdonképen nem is értékelését, szempontjait kifogásoljuk, hanem szerencsétlenül alkalmazott szellemeskedéseit és kissé cinikus hang-ját. Meg nem értése különben természetes jelenség, az irodalom s így az irodalomtörténész ideáljai, mint említettük, korok szerint változnak. Nem véletlen, hogy egy mai fiatal irodalomtörténetíró nem Beöthy Zsolt, hanem Toldy Ferenc lelkivilágához áll közelebb. Az új német irodalomkutatók szívesen hangsúlyozzák is azokat a szubjektív kapcsolatokat, amelyek ér-deklődésünket a romantika felé sodorják s mi sem csodalkozunk azon, hogy Szerb Antal Ady után nem elég megértő a biedermeier-realizmus fe-jedelmével szemben. Általában azonban objektív akar és tud lenni, amit leg-jobbán talán az bizonyít, hogy a jelenkori irodalomról csak általános átte-kintést nyújt. A könyvet célszerűen alkalmazott jegyzetanyag kíséri, amely az írók rövid, valóban csak elkerülhetetlenül szükséges életrajza mellett szintén rövid bibliografiát is ad. Csupán a legfontosabb szövegkiadásokra utal, az írókról szóló irodalmat pedig úgy állítja össze, hogy az elavult munkákra nem hivatkozik. Ezt a szelekciót, melyre különösen a tanároknak már rég szükségük volt, a régebbi munkák rovására csak egy két helyen túlozza. Hibái, (melyeknek részletes tárgyalása e helyen nem indokolt) sok-oldalúságából következnek. A még aránylag fiatal magyar szellem-történeti kutatás nem rendelkezik annyi részletkutatással, hogy egy ilyen keresztmet-szetű szintézist minden téren biztossá tehetne. A szintézis elvégzése azon-ban még sem volt fölösleges munka, szerzője munkaközben is sok részlet-kérdést oldott meg és még több, eddig megoldatlan problémát vázolt fel. Különösen stilstörténeti szempontból érzünk helyenként hiányokat, az előbb mondottakat (részletkutatás hiánya) talán ez bizonyítja legjobban, hiszen előző munkáiban ilyenirányú képességeiről sokszor bizonytságot adott. Munkája azonban így is a legelsőik közé emeli és a szépíró lépten-nyomon eláruló stílusa a közönség szélesebb rétegeit is visszahódíthatja az igazi irodalomnak. A tanárokat pedig ismételten figyelmezteti arra a soha elég-szer nem hangsúlyozható szempont-ra, hogy a tanítás, de különösen az iro-dalom tanítása elsősorban stílus kérdése, művészet.

(Dr. Kratochfill-Baróti Dezső)

Hugo Krack: Zeichne mit deinen Schülern Geschichtskarten. Ein Bei-trag zum arbeitsschulgemässen Geschichtsunterricht. Georg Westermann, Braunschweig é. n. 38 l. Ára fűzve 1.40 M.

A történettanítás ma már nem képzelhető el rajzolás nélkül. Azonban a rajzok kivételére nézve még nem alakultak ki egységes elvek; még csak a kezdet kezdetén vagyunk. A szerző nagyon egyszerű és mégis igen szem-

léletes módon mutatja be a történettanításban alkalmazandó kartográfiai munkamódszert. A tanár a táblára rajzol, a tanulók pedig az erre a célra szolgáló füzetbe. A módszert *vonalmódszernek* nevezhetjük, mert a népvándorlás útját, a hadsereg vonulását, a politikai és gazdasági aspirációk irányát erősen érvényesülő és az irányt mutató, horoggal ellátott vonalak jelzik; a meghódított vagy vita tárgyát alkotó területek halvány vonalakkal vannak berovátkázva; nagy területekre kiterjedő háborúk a legalkalmasabb méréstani idomba vannak foglalva; a messzire kiható történeti esemény színhelye be van karikázva, és hatást mutató nyilakkal ellátva. Ez a 28 térképet tartalmazó füzet nem törekszik teljességre, hanem a módszert mutatja be. Ezen az alapon 1—2 év alatt minden tanár összeállíthatja a szükséges térképeket

Igen érdekes és hasznos a füzet melléklete, mely a történeti folyamatot hossz- és keresztmetszetben ábrázolja, és minden tanuló által könnyen elkészíthető. 1 m hosszú és néhány cm széles papír hosszában meg van vonalazva, és 6 vonalközre osztva. A papír elején minden vonalköz rendeltetése meg van nevezve: nemzeti történelem, világtörténelem, szellemi művelődés, gazdasági fejlődés, (irodalomtörténet); helytörténet. A hosszirányú vonalakat keresztezik az évszázadokat feltüntető vonalak: 1—100; 100—200; 200—800 stb. egészen korunkig. Ebbe a vázba be kell írni a századok legjellemzőbb vonásait. Pl. a gazdaságtörténelmi vonalköz a gazdasági élet fejlődését mutatja: zárt házi gazdaság, terménygazdaság, városi pénzgazdálkodás, népgazdaság, világgazdaság. Vagy pl. a 14. század keresztmetszete a következő képet mutatja: az Árpád-ház kihalása, az Anjouk, a pápák Avignonban; a gótika, a városi céhgazdálkodás.

Ez a pompás füzet megérdemli minden történettanár érdeklődését.

(Szántó Lőrinc.)

Fizikai és Kémiai Didaktikai Lapok. (IV. évf. 4. és V. évf. 1. szám.)

Péchy Aladárnak »A fizika a középiskola III. osztályában« c., a polgári iskolákat is érdeklő cikke két részletben jelent meg. Megállapítja, hogy a III. osztályos fizika mai alakában a felsőbb osztályok fizikájának kivonata. Szigorú szakszerűséggel különül el a többi, bár vele összefüggésben élő természeti ismerettől, különösen a sokszor fellépő kémiai ismeretektől. A gyakorlati alkalmazásokat kell előtérbe állítani, az elméletből csak keveset, tudományos precizításra való törekvés nélkül. Mértékadó a 13 éves gyermek szellemi képessége. A szakszerű tagoltság didaktikai szempontból helytelen, mert hamis képet nyújt. Az egész fizika-kémiai ismeretek nyújtásán egy vezetőgondolatnak kell végigvonulnia. Cikkíró ilyen vezetőgondolattal a munkát, illetve munkavégzést választja, s ezt a gondolatot végigvezeti logikus összefüggésben a fizika és a feltétlenül szükséges egyidejű kémiai ismeretek területén.

Loczka Alajos dr. folytatja a kémia tanításának történetét. A fenti két füzetben a Ratio educationistól az Entwurfing terjedő idővel foglalkozik.